

ЗМІСТ

Вступ	5
Частина 1. Настоятелі	
Монастир у XVI ст.....	14
Ігумени першої третини XVII ст.	19
Ігумен Варнава Лебедевич.....	24
Ігумен Феодосій Васковський.....	29
Архімандрити XVIII ст.....	40
Частина 2. Монастир і Військо Запорозьке Низове	
Ставропігійний статус монастиря у XVII–XVIII ст.	57
Підпорядкування Війська Запорозького Низового духовній владі Межигір'я.....	81
Діяльність межигірських ченців на території Війська Запорозького Низового.....	86
Начальники січових церков.....	96
Начальник Феодорит Рудкевич.....	109
Січовий архімандрит Володимир Сокальський.....	114
Приписний Самарський Пустинно-Миколаївський монастир.....	126
Січовий побут православних ченців у XVIII ст.....	132
Запорожці в Києві.....	139
Запорозьке (низове) козацтво у поменниках монастиря.....	148
Частина 3. Втрачена спадщина	
Будівлі монастиря.....	153
Некрополь.....	161
Бібліотека монастиря XVII–XVIII ст.: історія та аналіз книгозбірні.....	169
Ліквідація.....	178
Додатки	
1. Ігумени та архімандрити Межигірського монастиря XVI–XVIII ст.....	183
2. Начальники січових церков (1735–1775 рр.).....	184
3. Начальники (настоятелі) Самарського монастиря (1602–1793 рр.).....	185
4. Чисельний склад монахів Самарського монастиря (1768–1786 рр.)	186
5. Чисельний склад монахів Межигірського монастиря (1745–1747 рр.)	187
6. Табелі новопострижених ченців Межигірського монастиря 1746 р.....	189
7. Табелі новопострижених ченців Межигірського монастиря 1765– 1783 рр.	190
8. Чисельний склад монахів Межигірського монастиря (1767–1786 рр.)	202
9. Кількість посполитих чоловічої статі в повітах Київського намісництва, які належали Межигірському монастирю у 1782 р.....	203
10. Кількість посполитих чоловічої статі в повітах Київського намісництва, які належали різним монастирям у 1782 р.....	204
Ілюстрації	205

Документи

- № 1. 1735 р., липня 6. – Скарга намісника Серапіона Лятошевича на ченців Києво-Межигірського монастиря, які напали на угіддя Києво-Братського монастиря.....213
- № 2. 1737 р., березень–грудень. – Витратна книга Києво-Межигірського монастиря 213
- № 3. 1738 р., травень–червень. – Прибуткова книга Києво-Межигірського монастиря. Фрагмент 261
- № 4. 1742 р., липень. – Донесення межигірського намісника Павла Маркевича київському архієпископу Рафаїлу Заборовському про появу на Запорозькій Січі бродячого лжемонаха.....263
- № 5. 1742 р., липня 17. – Донесення межигірського намісника Павла Маркевича до київського архієпископа Рафаїла Заборовського про протиправні дії бродячого лжемонаха на Запорозькій Січі 264
- № 6. 1743 р., вересня 8. – Паспорт запорозького козака Іосифа Стефанова на проїзд з Києво-Межигірського монастиря в містечко Єреміївку Лубенського полку і назад 264
- № 7. 1744 р., лютий. – Рішення Київської духовної консисторії у справі розселення в київських монастирях черниць Бришнівського скиту, нібито приписаного до Києво-Межигірського монастиря.....265
- № 8. 1744 р., березня 19. – Лист межигірського архімандрита Герасима Завадовського до київського митрополита Рафаїла Заборовського у справі розселення в київських монастирях черниць Бришнівського скиту, нібито приписаного до Києво-Межигірського монастиря 267
- № 9. 1747 р., лютого 15. – Лист межигірського архімандрита Іоасафа Маєвського до київського митрополита Рафаїла Заборовського про отримання листа з вимогою затримувати безпаспортних ченців 268
- № 10. 1747 р., березня 10. – Лист Київського магістрату до київського митрополита Рафаїла Заборовського про отримання листа з вимогою затримувати безпаспортних ченців.....269
- № 11. 1750 р., лютого 1. – Лист переяславського єпископа Никодима до межигірського архімандрита Іоасафа Маєвського про рукопокладення у священники ієродиякона Феодорита Рудкевича.....270
- № 12. 1751 р., березня 20. – Лист межигірського архімандрита Іоасафа Маєвського до київського митрополита Тимофія Щербацького з проханням благословення монахам, які вирушають до Запорозької Січі ..271
- № 13. 1751 р., березня 26. – Лист київського митрополита Тимофія Щербацького до межигірського архімандрита Іоасафа Маєвського з благословенням монахів, які вирушають до Запорозької Січі 271

№ 14. 1759 р., травня 12. – Лист Коша до архімандрита Києво-Межигірського монастиря Никанора з проханням залишити коней козацької депутації на час поїздки до Петербурга	272
№ 15. 1769 р., квітня 6. – Білет козака Кисляківського куреня Івана Охтирки (він же Іван Яновський) для проїзду в Самарський монастир	272
№ 16. 1769 р., квітня 15. – Лист межигірського архімандрита Гедеона Сломінського до київського митрополита Арсенія Могилянського з проханням благословення на будівництво надбрамної церкви	273
№ 17. 1764 р., квітня 30. – Указ Св. Синоду межигірському архімандриту Никанору з дозволом будівництва надбрамної церкви	274
№ 18. 1769 р., серпня 27. – Указ Св. Синоду архімандриту Гедеону Сломінському про присилку відомостей про послушників, що бажають прийняти постриження	275
№ 19. 1770 р., січня 25. – Протокол допиту межигірського монаха Тимона у Києво-Кирилівському монастирі, звинуваченого у крадіжках і пияцтві.....	276
№ 20. 1770 р., липня 23. – Лист межигірського ієромонаха Іларіона на Запорозьку Січ з проханням підтримати церкву Св. Пантелеймона на Подолі	281
№ 21. 1771 р., березня 1. – Рапорт межигірського намісника Феодорита Рудкевича архімандриту Гедеону Сломінському щодо продовження будівництва надбрамної церкви	282
№ 22. 1777 р., лютого 5. – Описна книга Києво-Межигірського монастиря про храми, церковне начиння і земельні угіддя	284
№ 23. 1779 р., січня 1. – Реєстр особового складу Києво-Межигірського монастиря	503
№ 24. 1786 р., лютого 9. – Указ Св. Синоду межигірському наміснику Аркадію про призначення Амфілохія Леонтовича на посаду межигірського архімандрита	508
№ 25. 1786 р., лютого 9. – Рапорт межигірського намісника Аркадія до Св. Синод про отримання указу щодо призначення межигірським архімандритом Амфілохія Леонтовича	509
№ 26. 1786 р., березня 4. – Повідомлення межигірського намісника Аркадія управителю в селі Євминках ієродиякону Мисаїлу про призначення межигірським архімандритом Амфілохія Леонтовича	509
№ 27. 1786 р., березня 5. – Лист межигірського архімандрита Амфілохія Леонтовича до намісника Аркадія з розпорядженнями про перепис майна Києво-Межигірського монастиря	510
№ 28. 1786 р., березня 23. – Лист межигірського намісника Аркадія до архімандрита Амфілохія Леонтовичу про виконання розпоряджень щодо перепису майна Києво-Межигірського монастиря	511

№ 29. 1786 р., березня 23. – Відомість особового складу, земельних угідь і майна Києво-Межигірського монастиря	512
№ 30. 1786 р., серпня 23. – Рапорт межигірського намісника Аркадія київському митрополиту Самуїлу Миславському про бажання монахів бути розселеними у різні монастирі і єпархії в зв'язку з ліквідацією Києво-Межигірського монастиря	516
№ 31. 1786 р., серпня 23. – Відомість особового складу Києво-Межигірського монастиря	517
№ 32. 1786 р., вересня 25. – Рапорт межигірського намісника Аркадія до Київської духовної дикастерії про передачу скасованого Києво-Межигірського монастиря у відання прапорщика Київського батальйону Сороколетова.....	518
№ 33. 1786 р., вересня 25. – Описання стану Києво-Межигірського монастиря на час секуляризації.....	519
№ 34. 1786 р., жовтня 23. – Рапорт межигірського намісника Аркадія Київській духовній дикастерії про складання описів церковного начиння Києво-Межигірського монастиря	532
№ 35. 1786 р., листопада 13. – Рішення Київської духовної дикастерії про розподіл ризниці, церковного начиння і книг скасованого Києво-Межигірського монастиря.....	533
№ 36. 1786 р., листопада 17. – Рапорт межигірського намісника Аркадія Київській духовній дикастерії про складання описів церков Різдва Пресвятої Богородиці на Демидовому острові та Святого Пантелеймона на Подолі у Києві	534
№ 37. 1786 р., листопада 17. – Описи приписних до Києво-Межигірського монастиря церков, Різдва Пресвятої Богородиці на Демидовому острові та Святого Пантелеймона на Подолі в Києві	535
№ 38. 1787 р., січня 11. – Рапорт межигірського намісника Аркадія київському митрополиту Самуїлу Миславському про присилку в Київську духовну дикастерію коштовностей і описних книг скасованого Києво-Межигірського монастиря	549
№ 39. 1787 р., лютого 15. – Рапорт священика села Петрівці Іакова Ружинського в Київську духовну дикастерію про прийом церковного начиння і ризниці скасованого Києво-Межигірського монастиря.....	550
№ 40. 1787 р., квітня 23. – Із опису ризниці Києво-Межигірського монастиря	551
№ 41. 1787 р., квітня 17. – Донесення священика села Петрівці Іакова Ружинського київському митрополиту Самуїлу Миславському про пожежу в Києво-Межигірському монастирі.....	567

№ 42. 1787 р., травня 7. – Рапорт верхньокиївського протоієрея Іосифа Княгиницького київському митрополиту Самуїлу Миславському про отримання указу щодо розслідування наслідків пожежі у скасованому Києво-Межигірському монастирі.....	568
№ 43. 1787 р., травня 18. – Опис речей і начиння скасованого Києво-Межигірського монастиря, постраждалих під час пожежі.....	568
№ 44. 1787 р., травня 24. – Рапорт верхньокиївського протоієрея Іосифа Княгиницького київському митрополиту Самуїлу Миславському про результати розслідування наслідків пожежі у скасованому Києво-Межигірському монастирі.....	573
№ 45. 1789 р., січня 23. – Клопотання мешканців села Петрівці про залишення в місцевій Покровській церкві Богородичної ікони скасованого Києво-Межигірського монастиря.....	574
№ 46. 1791 р., березня 7. – Рапорт священника села Петрівці Іакова Ружинського про пошкодження пожежею даху і стін собору Преображення Господнього скасованого Києво-Межигірського монастиря.....	575
№ 47. 1791 р., травня 14. – Лист київського митрополита Самуїла Миславського до генерал-губернатора Петра Румянцева про використання для богослужіння собору Преображення Господнього скасованого Києво-Межигірського монастиря.....	576
№ 48. 1798 р., грудня 8. – Лист новоросійського митрополита Гавриїла Бенулеску-Бодоні до київського митрополита Ієрофея Малицького про надання описів ризниці, церковного начиння і книг скасованого Києво-Межигірського монастиря.....	577
№ 49. 1798 р., грудня 20. – Лист київського митрополита Ієрофея Малицького до новоросійського митрополита Гавриїла Бенулеску-Бодоні про відправлення описів ризниці, церковного начиння і книг скасованого Києво-Межигірського монастиря.....	578
№ 50. 1903 р., вересня 1. – Висновок професора Миколи Петрова про результати огляду Межигірського монастиря.....	579
№ 51. 1903 р., травень. – Рапорт ігумені Мелітіни і архімандрита Євлогія Київській духовній консисторії щодо пропозиції Олександра Хребтова організувати музей у Межигірському монастирі.....	582
Іменний покажчик.....	585
Список джерел і літератури.....	607
Список скорочень.....	623

Наукове видання

Олексій Кузьмук

**МЕЖИГІРСЬКА СТАРОВИНА:
НАРИСИ З ІСТОРІЇ КИЄВО-МЕЖИГІРСЬКОГО
В ІМ'Я ПРЕОБРАЖЕННЯ ГОСПОДНЬОГО
ЧОЛОВІЧОГО МОНАСТИРЯ В XVI–XVIII СТОЛІТТЯХ**

*Макет, верстка Л. Єгорової
Обкладинка Філюка А.О.*

Відповідальний за випуск
К. Крайній

Видавець Олег Філюк
07300 м. Вишгород, вул. Дніпровська, 36, кв. 97
Свідоцтво Державного комітету телебачення і радіомовлення
України (Серія ДК №4506 від 18.03.2013 р.)

Підписано до друку 24.04.2014 р. Формат 84×108/16. Друк офсетний.
Папір офсетний. Ум. друк. арк. 29,33. Об.-вид. арк.
Наклад 300 прим. Зам.228

Віддруковано в ТОВ “Центр учбової
літератури” вул.Лаврська, 20 м.Київ

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції ДК №2458 від 30.03.2006 р.

На обкладинці: малюнок Абрагама ван Вестерфельда, 1651 р.

ISBN 978-617-7122-15-8
ББК 63.3(4Укр)